

Vuorijalava

Skogsalm
Ulmus glabra

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Rauhoitettu (LSA 521/2021)

Ahvenanmaalla rauhoitettu (ÅFS 113/1998)

Luonnehdinta

Vuorijalava on kookas ja komea puu. Oksat ovat vankat, yläviistot ja litteät antaen puulle sen luonteenomaisen ulko-asun. Talvella sen voi tunnistaa loivasti mutkaisista ja karvaisista vuosikasvaimista, ja silmuista, jotka ovat lähes palloiset ja mustanruskeat. Lehdet ovat vinotyviset, mutteivät läheskään yhtä vinot kuin kynäjalavan (*U. laevis*). Lehden alapinta on karvainen ja yläpinta karhea. Sivusuonet ovat kärjestä haaraiset. Puu kukkii ennen lehtien puhkeamista huhti-toukokuussa. Lyhytperäiset kukat ovat rykelminä. Siementä ympäröi leveä siipipalle.

Elinympäristö ja levinneisyys

Vuorijalava kasvaa tuoreissa tai kosteahkoissa lehdoissa, pienilmastollisesti suotuisilla purovarsilla ja kallionalusilla, joskus myös kalliorinteillä. Se on myös tavallinen puistopuu. Vuorijalava kasvaa harvinaisena Ahvenanmaalla Etelä-Pohjanmaalle ja Pohjois-Karjalaan asti.

Nykytila ja uhkatekijät

Lajille soveliaat elinympäristöt ovat vähentyneet kuusta suosivien metsätaloustoimien vuoksi. Myös peltojen raivaus on aikoinaan hävittänyt lukuisia vuorijalavan kasvupaikkoja. Vuorijalava on herkkä jalavataudille, mutta toistaiseksi ilmasto on rajoittanut tautia levittävän kovakuoriaisen leviämistä Suomeen. Useat yksittäiset, kookkaat puut on rauhoitettu luonnonmuistomerkkeinä ja osa parhaista vuorijalava-lehdoista luonnonsuojelualueiksi.

Hoitosuositukset

Vuorijalavan kasvupaikka on useimmiten mahdollista jättää hakkuiden ulkopuolelle ilman, että siitä aiheutuu merkittävää taloudellista haittaa. Hoitotoimeksi voidaan monesti suositella alikasvoskuusten raivausta. Myös suuria kuusia voidaan poistaa välttämättä kuitenkin vahingoittamasta nuoria vuorijalavia.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005. Suuri Pohjolan kasvio. Suom. Vuokko, S & Väre, H. Tammi, Helsinki. 928 s.
- Rautiainen, V.-P., Rytteri, T., Kurto A. & Väre H. (toim.). 2002. Putkilokasvien uhanalaisuuden arviointi –lajikohtaiset perustelut. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 593. 194 s.
- Uotila, P. 1997. Vuorijalava - alm. Teoksessa: Rytteri, T. & Kettunen, T. (toim.). Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. S. 262.

Kuva: Olli Mattila